

Forarbejder til den nye danske Straffelov.

Dokumentfalsk.

(Kapitel 16 i Professor C. Torps Straffelovsudkast).

Af Overretssagfører Henrik Sachs.

Saaavel Straffelovskommissionens Udkast (K. U.) som Professor Torps Betænkning (T. U.) indeholder Definitioner af Begrebet Dokument.

K. U. (§ 5 g) definerer det saaledes: »Til Dokument henregnes enhver Genstand, som indeholder en med Betegnelse af Udstederen forsynet Meddelelse, der efter sit Indhold er bestemt til at have Betydning i Retsforhold eller søges benyttet som Bevis i et saadant«. I denne Definition foreslaar T. U. (§ 3 e) to Ændringer: For det første sletter Torp Ordene »med Betegnelse af Udstederen forsynet« og dernæst ændrer han Ordene »søges benyttet« til »kan benyttes«, saaledes at Definitionen i Torps Affattelse lyder: »Ved Dokument forstaas enhver Genstand, som indeholder en Meddelelse, der efter sit Indhold er bestemt til at have Betydning i Retsforhold eller kan benyttes som Bevis i et saadant«. Ved den første Ændring tilsigter Torp i Modsætning til K. U. at inddrage »Mærker« under Bestemmelserne om Dokumentfalsk. Til Støtte for at holde Mærkefalsk udenfor disse Bestemmelser paaberaaber K. U. sig kun Traditionen, og da Torp heroverfor paaviser Vanskeligheden ved at drage en klar Grænse mellem Mærker og Dokumenter¹⁾, maa der formentlig gives Torp Medhold i, at hans Bestemmelse af Begrebet er den mest praktisk tilfredsstillende. Det maa dog

¹⁾ I denne Forbindelse kan fremhæves de nu saa aktuelle Ernæringskort.

her fremhæves, at Torp fra det almindelige Begreb Mærker (og altsaa fra Dokumentfalsk) udsondrer en Klasse, nemlig de Mærker, der alene tjener som Bevis for offentlige Afgifters Erlæggelse, derunder ogsaa Post-Frimærker.

Torps anden Ændring i K. U.s Begrebsbestemmelse rører ved et Spørgsmaal, der er af betydelig større Interesse.

Torp er med K. U. enig i betydeligt at slappe de Fordringer, som paa dette Punkt i ældre Teori stilles til et Dokument. Som bekendt kræver Goos, at Skriftet for at kunne henregnes under Dokumenter skal have den »forudgivne paa objektiv Maade fremtrædende Bestemmelse, at tjene som Bevisbærer« og som saadan være egnet til at virke som Bestemmelsesmiddel til en Viljesakt af retlig Betydning. I Dr. jur. Niels Lassens Afhandling i U. f. R. 1879 pag. 81 ff. (i det følgende citeret som »Lassen«) udtales det pag. 100, at det ikke er nok, »at Skriftet ex post facto bliver bevisende, men det maa fra selve sin Tilblivelse have en Relation til Retslivet«.

Konsekvensen af denne Begrebsbestemmelse er den, at f. Eks. Anvendelse af falske eller forfalskede Privatbreve som Bevismiddel under en Retssag ikke kan straffes som Dokumentfalsk, hvis ikke Brevet — hvad jo kun sjældent vil være Tilfældet — fra først af har været bestemt til at være Bevismiddel i et Retsforhold. Denne Konsekvens fremhæves ogsaa udtrykkelig af Lassen l. c. pag. 102, hvor det eksempelvis nævnes, at den Pige, der i en Alimentations-sag fremlægger et falsk Kærlighedsbrev, ikke kan straffes for Dokumentfalsk¹⁾.

¹⁾ Naar der hos Goos Strafferettens sp. Del II pag. 15 omtales den Mulighed, at et Skrift, som ikke fra først af har de Egenskaber, som gør det til et Dokument, senere kan erhverve disse, og som Eksempel herpaa nævnes, at naar et Skrift produceres for Retten under en Retssag, saa maa denne Omstændighed uanset Skriftets tidligere Egenskaber, »fra dette Ojeblik give det den objektive Karakter af et Dokument, ved hvilket der fra dette Tidspunkt kan begaas Dokumentfalsk« saa viser de her fremhævede Ord klart, at der ikke sigtes til de Tilfælde,

Torp er enig med K. U. i at opgive den Begrænsning, der ligger i Fordringen om, at Skriftet paa Forhaandskuld være bestemt til at være Bevismiddel. Men medens K. U. som anført gaar saa vidt, at det anser det for tilstrækkeligt, at Skriftet »søges benyttet som Bevis i Retsforhold«, vil Torp begrænse Udvidelsen til at omfatte de Tilfælde, hvor Skriftet »kan benyttes« som saadant Bevis; Ordene »kan benyttes« skal ifølge Motiverne forstaaes som »efter sin almindelige Beskaffenhed kan benyttes«, og selv om det unægtelig maa siges at være den nærmestliggende Forstaaelse, kan den dog ikke betragtes som selvfølgelig, og det turde derfor være det sikreste, om den citerede Udtalelse fra Motiverne fik Plads i selve Lovteksten.

At Torps Formulering iøvrigt paa dette Punkt er at foretrække for K. U.s, synes ved nærmere Overvejelse ubestrideligt. Den praktiske Forskel vil næppe være stor, men den i K. U. foreslaaede Affattelse vil kunne føre til, at Handlinger, der rettelig burde bedømmes som utjenlige Forsøg, maa straffes som fuldbyrdet Dokumentfalsk, og denne Affattelse bør derfor sikkert forlades til Fordel for Torps.

K. U. har anset det for rigtigt at give en Definition af, hvad der skal forstaaes ved falsk Dokument (under denne Betegnelse medtager Udkastet ogsaa forfalskede Dokumenter): »Som falsk anses et Dokument, naar det betegner nogen som Udsteder, der ikke er det, eller udstedes i en opdigtet Persons Navn, eller der er givet det et Indhold, som ikke hidrører fra Udstederen, eller naar et ufærdigt, med Navn forsynet Dokument uberettiget udfyldes« (§ 349, 2. Stk.), og i nær Tilslutning hertil angives, i hvilke Tilfælde et Dokument skal anses for lige med et falsk Dokument, nemlig

1) naar Navntegnelsen paa det er forskaffet ved Hjælp af en Vildfarelse, paa Grund af hvilken den er givet paa et Dokument af andet Indhold end tilsigtet,

hvor Forfalskninger maatte være begaaede, for Skriftet produceres for Retten, men kun til de højst upraktiske, hvor Forfalskningen finder Sted efter at Skriftet er blevet fremlagt.

2) naar Udstederen urigtigt har tillagt sig en Stilling, der er afgørende for Dokumentets retlige Betydning,

3) naar ret Segl eller Stempel uberettiget er anbragt paa et Dokument, som ikke er færdigt uden Anbringelse af Segl eller Stempel, samt

4) naar Dokumentets Indhold uberettiget er forandret ved Borttagelsen af nogen Del af det. (§ 349, 3. Stk.).

Torps Udkast har ingen til K. U. § 349, 2. Stk., svarende Definition, men udtaler simpelthen (§ 158, 1. Stk.): »For Dokumentfalsk straffes den, som gør Brug af et falsk eller forfalsket Dokument til at skuffe i Retsforhold«.

Af de i K. U. § 349, 3. Stk. opregnede 4 Tilfælde, i hvilke et Dokument skal anses lige med et falsk, bibeholder Torp kun det under 1) nævnte (med en ret uvæsentlig redaktionel Ændring), men det fremgaar af Motiverne, at der ikke ved Udeladelsen af de under 2)—4) nævnte Tilfælde er tilset nogen Realitetsændring, idet det pag. 152 Note 1 udtales, at disse Tilfælde »i Virkeligheden kun er Eksempler paa Misbrug af uægte Dokumenter og næppe gaar ud over, hvad der allerede maa henregnes til Dokumentfalsk«, hvorhos det pag. 156 hedder, at »det vistnok maa siges, at de er lige saa ægte og utvivlsomme Eksempler paa falsk (uægte) Dokument som de i § 349, 3. Stk. nævnte«. De her i Citaterne fremhævede Ord røber dog en Tvivl, som jo faktisk ogsaa har gjort sig gældende baade i Teori og Praxis, og som det formentlig er heldigt at udelukke, og det ses derfor ikke rettere end, at K. U.s Affattelse er at foretrække, selv om den af Torp paa pegede Fare for Modsætningsslutninger ikke kan bestrides. Forøvrigt undgaar Torp jo ikke selv en Opregning af Tilfælde, i hvilke et Dokument skal behandles som lige med et falsk, jfr. T. U. § 158, 2. Stk.; men om Opregningen omfatter flere eller færre Tilfælde, synes uden Relevans m. H. t. Faren for Modsætningsslutninger.

Som Følge af, at Torp i Modsætning til K. U. medtager Mærkefalsk under Dokumentfalsk, optager Torp under 2) i

§ 158 en Bestemmelse, der i Indhold svarer til K. U. § 358, og som hviler paa den Betragtning, at naar Skuffelsen fremkaldes ved en uberettiget Forbindelse mellem en Genstand og et »Mærke«, maa det retlig set være uden Betydning, om den i Mærket indeholdte Erklæring er falsk eller ægte (s: hidrører fra rette Vedkommende).

Straffeloven begrænser som bekendt Begrebet Dokumentfalsk til alene at angaa Misbrug med uægte (falske) Dokumenter — en Begrænsning, der maa siges at stemme med Sprogbrugen, hvilket dog naturligvis ikke er afgørende for legislative Betragtninger.

Torp er enig med K. U. i, at denne Begrænsning ikke bør opretholdes, men der gøres i begge Udkast en vis Sondring indenfor de Dokumentmisbrug, der yderligere medtages:

Foruden de Tilfælde, som ovenfor er behandlede, i hvilke ægte Dokumenter anses »lige med« falske, har begge Udkast Tilfælde 1) af Misbrug med ægte Dokumenter, som strafferetlig sidestilles med Misbrug af falske Dokumenter og 2) af Misbrug med ægte Dokumenter, der underkastes en væsentlig mildere Behandling.

Af den under 1) nævnte Kategori forekommer i begge Udkast Undertrykkelse af Dokumenter (K. U. § 350, T. U. § 159), men medens K. U. kræver, at Tilintetgørelsen, Ubrugbargørelsen eller Forstikkelsen skal være sket for at »skille nogen ved hans Ret«, hedder det hos T. U., at den skal ske for at »hindre en anden i at udøve den ham tilkommende Ret til at benytte Dokumentet som Bevismiddel«.

Der synes ingen Grund at være til at stille videregaende Fordringer i subjektiv Henseende ved Undertrykkelse af Dokumenter end dem, der stilles ved Misbrug af falske Dokumenter, og det synes derfor at maatte billiges, at Torp som nævnt paa dette Punkt foreslaar en fra K. U. afvigende Formulering, som konsekvent svarer til de subjektive Fordringer ved Misbrug af falske Dokumenter.

Ligeledes synes der at maatte gives T. U. Medhold i, at

der ikke er tilstrækkelig Foje til at optage en saa vidtgaende Udvidelse som den, der foreslaas af K. U. ved Bestemmelsen om, at Fragaelse af Navnetegning paa et Dokument skal straffes lige med Dokumentfalsk.

Af Tilfælde, der hen horer under den som 2) betegnede Kategori, medtager begge Udkast Benyttelse af ægte og uforfalskede Dokumenter som vedrørende andre Personer eller Genstande end dem, de virkelig angaar (K. U. § 353, 1. Stk., T. U. § 161, 1. Stk.).

Endvidere medtager begge Udkast (K. U. § 353 2. Stk., T. U. § 161 2. Stk.) det saakaldte intellektuelle Falsk, men rigtignok i meget forskelligt Omfang. Medens K. U. i al Almindelighed straffer den, der »for at skuffe i Retsforhold i eller til et Dokument afgiver urigtig Erklæring angaaende nogen Omstændighed, som Dokumentet er bestemt til at bevidne, eller som benytter eller overlader til Benyttelse saadant Dokument som indeholdende Sandhed«, begrænser T. U. Reglen til at gælde om »den, som for at skuffe i Retsforhold i eller til indenlandsk eller udenlandsk offentligt Dokument eller Bog eller i privat Dokument eller Bog, som det ifølge Lov eller særligt Pligtforhold paahviler ham at udfærdige eller føre, eller i Læge- eller Dyrlægeattest afgiver urigtig Erklæring om noget Forhold, angaaende hvilket Erklæringen skal tjene som Bevis eller Kontrol, eller som benytter eller overlader til Benyttelse i Retsforhold et saadant Dokument som indeholdende Sandhed«.

Der savnes i K. U. ganske en nærmere Motivering af den ganske overordentlig vidtrækkende Udvidelse af det strafbares Omraade som foreslaas i Udkastets oven citerede Bestemmelse, hvilket er saa meget mærkeligere, som denne Udvidelse saa langt fra at synes selvfølgelig tværtimod paa Forhaand maa synes meget betænkelig. I Motiverne (pag. 295) findes ganske vist en i Almindelig holdt Udtalelse om, at ogsaa ved Misbrug med ægte Dokumenter »angribes den almindelige til Dokumenter knyttede og for Retslivet nødvendige Tillid«. Forsaavidt der i denne Udtalelse skal søges Mo-

tivering for en Bestemmelse af saa vidtrækkende Karakter som den omhandlede, maa Rigtigheden heraf i høj Grad bevivles. Det er ikke befojet at hævde, at der til den skriftlige Udtalelse som saadan eo ipso skænkes større Tillid end til et tilsvarende mundtligt Udsagn. Det modsatte turde snarere — naar bortses fra visse særlige Arter af Dokumenter — være Tilfældet. Papiret er taalsomt og den gamle Sætning »litteræ non erubescunt« indeholder en Sandhed, som Filk kun altfor ofte drager sig til Nytte. Enhver, som i Praxis har været stillet overfor f. Eks. skriftlige Anbefalinger eller skriftlige Erklæringer fra Private til Brug under en Retssag, vil vide, hvor ringe Tiltro man faktisk skænker disse Erklæringer, hvor ringe Tillid til Indholdets Rigtighed de i Almindelighed mødes med. Mon ikke enhver, der f. Eks. skal engagere en Medhjælper, langt vil foretrække at faa en direkte mundtlig Udtalelse fra den tidligere Principal om den paa-gældendes Kvalifikationer fremfor en skriftlig Anbefaling?

Medens det faktiske Forhold saaledes maa erkendes at være det, at skriftlige Erklæringer absolut ikke i Almindelighed nyder nogen kvalificeret Tillid i Forhold til de mundtlige Udsagn, kunde man ganske vist rejse det Spørgsmaal, om det ikke vilde være betimeligt at s k a b e en saadan Tillid netop gennem en Straffebestemmelse som den i K. U. foreslaaede. Der maatte imidlertid i saa Henseende kunne paavises en meget stærk praktisk Trang, for at det skulde kunne anses for befojet, saaledes gennem Straffebestemmelser at s k a b e en Tillid, med hvilke Erklæringerne ikke eo ipso mødes, og at en saadan Trang skulde have gjort sig gældende, maa bestrides.

Medens der saaledes ikke i Almindelighed kan paavises nogen Grund til at behandle det urigtige og usandfærdige skriftlige Udsagn anderledes end det tilsvarende mundtlige, gælder som berørt noget andet om de Tilfælde, i hvilke der i Retslivet tillægges de skriftlige Erklæringer en særlig bevisende Betydning. I disse Tilfælde kan der med Føje tales om en særlig Tillid, der angribes ved Misbrug.

Grænsen for de Erklæringer, som Retslivet saaledes giver en særlig Plads, er selvsagt flydende, og det maa derfor til en vis Grad bero paa et Skøn, hvilke Erklæringer man vil give den strafferetlige Særstilling, men der ses ikke at kunne fremføres væsentlige Indvendinger mod den Formulering, der i saa Henseende er benyttet i T. U., udover at Vandelsattester formentlig burde medtages, jfr. nærmere Side 324.

Derimod synes der med Føje at kunne rejses det Spørgsmaal, om det er rigtigt at behandle disse Forhold i et Kapitel, der kort og godt betegnes som Dokumentfalsk.

Et er, at det maaske sprogligt lader sig forsvare, at betegne disse Forhold som Falsk. Det maa erkendes, at den populære Sprogbrug jævnlig benytter sig af Betegnelsen falske Legitimationspapirer og (dog sjældnere) falske Erklæringer, hvor der henholdsvis menes (ægte) Legitimationspapirer, der vedrører anden Person, og (ægte) Erklæringer af urigtigt Indhold. Men det synes mindre heldigt at knæsette en saadan Sprogbrug, naar man hidtil med Nytte i den juridiske Terminologi har sondret skarpt mellem de to Arter af Modsætninger: falsk — ægte og urigtig — rigtig¹⁾.

Og i begge Udkast gør der sig ogsaa paa dette Punkt en Vaklen gældende. Medens Kapiteloverskrifterne i dem begge lyder »Dokumentfalsk«, forbeholder de begge i Teksten denne Betegnelse for Misbrugene med uægte Dokumenter og de Forhold, som strafferetlig behandles paa samme Maade²⁾, medens Betegnelsen Dokumentfalsk ikke anvendes i Forbin-

¹⁾ Forsaavidt man heroverfor vil gøre gældende, at den juridiske Terminologi jo dog kender Udtryk som »personelt Falsk« og »intellektuelt Falsk«, maa dertil bemærkes, at de nævnte Udtryk ikke kan siges at høre til almindelig juridisk Sprogbrug. De fleste Jurister staar efter min Erfaring temmelig fremmede overfor disse Betegnelser. Det vilde derfor næppe efterlade noget Savn, om man opgav dem, tværtimod bidrage til Klarhed.

²⁾ Se K. U. § 349 »straffes for Dokumentfalsk«, § 350 »For Dokumentfalsk straffes ogsaa den«, § 351 »Dokumentfalsk straffes med«, § 352 »Straffen for Dokumentfalsk« og T. U. § 158 »For Dokumentfalsk straffes«, § 159 »For Dokumentfalsk straffes ogsaa«, § 160 »Dokumentfalsk straffes med«.

delse med de her omhandlede Forhold (K. U. § 353 og T. U. § 161).

Det er meget forstaaeligt, at Udkastene saaledes vægrer sig ved direkte at bruge Betegnelsen Dokumentfalsk i Forbindelse med disse Forhold, thi rent fraset, om det sprogligt lader sig gøre — hvad K. U.s Motiver (pag. 295) hævder er Tilfældet — saa knytter der sig utvivlsomt i den almindelige Retsbevidsthed til Ordet Dokumentfalsk Forestillingen om et særdeles graverende Delikt af en langt alvorligere Beskaffenhed end de her omhandlede Forhold.

Det trænger næppe til Paavisning, at det er skadeligt for Retsbevidstheden og i høj Grad ubilligt overfor Lovovertræderne saaledes at sammenstille og under samme fælles Betegnelse sammenfatte Delikter, der i den almindelige Bevidsthed faktisk og med fuld Foje staar som væsensforskellige og som værende af vidt forskellig Strafverdighed.

Det vilde da formentlig være rigtigere at lade Kapiteloverskriften lyde enten: »Dokumentfalsk og andre Dokumentforbrydelser (evt. Dokumentmisbrug)« eller alene: »Dokumentforbrydelser (eller Dokumentmisbrug)«.

Og naar man som T. U. mener at burde sondre mellem Forbrydelser og Forseelser, turde det rigtige maaske være, at henvise de i § 161 omhandlede Forhold til Loven om Forseelser, saavist som der her som Regel kun er Tale om Forhold af underordnet Strafverdighed.

Ganske vist kan f. Eks. Benyttelsen eller Fremstillingen af en urigtig Lægeattest efter Omstændighederne være et meget graverende Forhold, saasom naar den benyttes som Middel til at gennemføre en Assurancesvig. Men naar man nærmere overtænker de Tilfælde, i hvilke Benyttelsen eller Fremstillingen af den urigtige Erklæring saaledes forekommer for ondartet til at betragtes som en blot Forseelse, vil det vise sig, at det stedse drejer sig om Tilfælde, hvor Erklæringen benyttes i et eller andet særlig graverende retsstridigt Øjemed, men i saadanne Tilfælde vil der formentlig altid have fuldt ud tilstrækkeligt strafferetligt Værn i andre Straffebestemmelser.

Men i de Tilfælde, hvor den urigtige Erklæring forekommer uden at tages i saadanne særlig graverende Formaals Tjeneste, vil der næppe kunne indvendes noget mod at behandle Forholdet som en blot Forseelse, og dette vil sikkert ogsaa stemme bedst med den almindelige Opfattelse. I saa Henseende er det særdeles oplysende, hvorledes den almindelige Opinion forholder sig overfor Vandelsattester. Det tør uden Overdrivelse paastaas, at Tusinder af Mennesker har udstedt eller betjent sig af urigtige Vandelsattester, uden at nogen af den Grund vil sætte nogen Plet paa deres borgerlige Ære, og uden at nogen vil falde paa at mene, at de har gjort sig skyldige i et Forhold, der har nogen Forbindelse med Dokumentfalsk.

Vandelsattesterne er vel nok det mest iøjnefaldende Eksempel paa, at urigtige Dokumenter kan benyttes uden at der dermed er forbundet nogen graverende retsstridig Hensigt, men ganske det samme er Tilfældet med andre Dokumenter, f. Eks. Lægeattester.

Paa den anden Side maa det vist erkendes at være uheldigt helt at udelukke Muligheden af at ramme Misbrug af Vandelsattester af den ovennævnte Art, og det rigtige vil derfor formentlig være at medtage disse Attester under Straffebudet, men samtidig, som her foreslaaet, i sin Helhed overføre dette til Loven om Forseelser.

Hvad Spørgsmaalet om *F u l d b y r d e l s e s m o m e n t e r* angaar, da maa det erindres, at dette, saaledes som T. U.s Forsøgsregler er formulerede, har sin væsentligste praktiske Betydning i Relation til Tilbagetræden fra Forsøg.

Medens K. U. og T. U. er enige i, at det ikke kan kræves til Fuldbyrnelsen, at nogen Skuffelse er indtraadt, og at det i hvert Fald maa være tilstrækkeligt, at det falske Dokument er taget i Brug, er der iøvrigt Forskel paa de to Udkast.

T. U. optager — formentlig med Rette — ikke K. U.s Regel i § 350 om, at for Dokumentfalsk straffes ogsaa den, »der giver et falsk eller dermed ifølge § 349 ligestillet Dokument fra sig for at sætte Modtageren i Stand til at bruge

det til at skuffe i Retsforhold, samt den, der i nævnte Øjemed af en anden modtager et saadant Dokument«.

Medens K. U. anser det negative Misbrug »Tilintetgørelse, Forstikkelse og Ubrugbargørelse« for fuldbyrdet med selve disse Handlingers Foretagelse (§ 350 i. f.), kræver T. U. yderligere, at man derved skal h i n d r e en anden i at udøve den ham tilkommende Ret til at benytte Dokumentet som Bevismiddel (§ 159). Nogen større praktisk Forskel vil denne Afvigelse dog næppe medføre.

Hvad endelig de i K. U. § 353 og T. U. § 161 omhandlede Forhold angaar, anses Forbrydelsen for K. U. § 353 1. Stykkes Vedkommende for fuldbyrdet derved, at man benytter eller overlader til Benyttelse, medens 2. Stykke nævner »afgiver urigtig Erklæring«, »benytter eller overlader til Benyttelse«.

T. U. optager — i Konsekvens af sin Stilling overfor Udvidelsen i K. U. § 350 — i sin § 161, 1. Stk. kun Tilfældet »benytter«, ikke tillige »overlader til Benyttelse«. I § 161, 2. Stk. bestemmes Fuldbyrdelsesmomentet paa ganske samme Maade som i K. U. § 353, 2. Stk. Forsaavidt angaar urigtige Erklæringer i et Dokument, synes det ikke begrundet at sætte Fuldbyrdelsesmomentet allerede ved Erklæringens A f g i v e l s e (hvorved formentlig skal forstås dens Udstedelse) og derved udelukke »Tilbagetræden fra Forsøg« allerede paa dette Stadium. Det naturlige Fuldbyrdelsesmoment er formentlig det Moment, i hvilket Erklæringen enten direkte overleveres til den, der skal paavirkes ved dens Indhold, eller overgives en anden til Benyttelse paa denne Maade.

Den subjektive Fordring udtrykkes forsaavidt angaar det egentlige Dokumentfalsk og de Forhold, som ligestilles hermed, i begge Udkast¹⁾ saaledes: »for at skuffe i Retsforhold«, og det samme gælder for de i K. U. § 353, 2. Stk. og T. U. § 161, 2. Stk. omhandlede Forholds Vedkommende.

¹⁾ Herfra dog undtaget K. U. § 350 2. Membrum, hvor Fordringen skærpes til »for at skille nogen ved hans Ret«.

I sidstnævnte Paragraffers 1. Stykker findes det ganske vist ikke udtrykkelig udtalt, at Handlingen skal foretages for at skuffe, i T. U. § 161 end ikke, at det skal ske i Retsforhold, men der kan efter hele Sammenhængen formentlig ikke være Tvivl om, at det er Meningen i saa Henseende at stille den samme Fordring som i Paragraffernes 2. Stykke.

Ud fra det Synspunkt, som ligger til Grund for begge Udkasts Bestemmelser om Dokumentforbrydelser, nemlig det, at ved disse Handlinger angribes den særlige Tillid, som i Retslivet knyttes til Dokumenter, maa det sikkert erkendes, at den subjektive Fordring med Rette maa bestemmes som sket, nemlig at det afgørende er, at Handlingerne foretages for at skuffe i Retsforhold. Et andet Spørgsmaal er, om dette Hovedsynspunkt, paa hvilket Udkastene bygger, er det rigtige. Det vilde føre for vidt, at tage dette Spørgsmaal op til indgaaende Behandling, men det skal dog lige fremhæves, at de samme Betragtninger, som fører Torp til at opretholde Kravet om Berigelseshensigt ved Tyveri, Bedrageri o. s. v., konsekvent synes at maatte føre til en tilsvarende Fordring ved denne Forbrydelse eller rettere til at gøre en skarp Sondring mellem de Dokumentmisbrug, der foretages i Vindingshensigt, og de øvrige Misbrug.

Naar Torp¹⁾ fremhæver, at den almindelige Bevidsthed gør en skarp Sondring mellem de Forbrydelser, der foretages i Vindingshensigt og de øvrige, og at det derfor f. Eks. er urimeligt og stødende for den almindelige Retsfølelse at behandle efter samme Straffebestemmelser den, der foretager en Afpresning i Vindingshensigt, og den, der ved Afpresningen kun vil opnaa sit lovlige Tilgodehavende, saa synes ganske tilsvarende Betragtninger med Føje at kunne gøres gældende for Dokumentforbrydelsernes Vedkommende. Naar Falskforbrydelsen i den almindelige Bevidsthed utvivlsomt staar som en særdeles grov Forbrydelse, saa hænger det sikkert sammen med, at denne Bevidsthed, naar den forestiller

¹⁾ Bidrag til Læren om Berigelsesforbrydelser, 1909 pag. 46 ff.

sig et Dokumentfalsk, uvilkaarligt tænker sig det foretaget i den Hensigt at bedrage.

I Praksis straffer man jo kun yderst sjældent Bedrageriet, naar det træder i Konkurrence med Falsk, men betragter den for Bedrageriet forskyldte Straf som subsummeret under Falskstraffen. Og naar man i Tanken gennemgaar de en bekendte Tilfælde, hvor Falsk har foreligget uden Berigelseshensigt, vil man vist komme til den Erkendelse, at Falsk i saadanne Tilfælde er en Forbrydelse af væsentlig formel Karakter ligesom f. Eks. Selvtægt og Afpresning uden Berigelseshensigt. Det skal fuldt ud erkendes, at saavel K. U. som T. U. har taget Hensyn hertil ved Fastsættelsen af Strafferammerne, men saaledes som Bestemmelsen nu en Gang er affattede, kan det ikke undgaas, at det Stempel af særlig Vanære, som i den almindelige Opfattelse knyttes til Berigelsesforbrydelserne, ogsaa kommer til at ramme disse Forhold. Det vilde da formodentlig være at foretrække, om man kunde naa til en Formulering, der skarpt sondrede de Falskforbrydelser, der kun er af væsentlig formel Karakter, fra dem der har et Berigelsesformaal¹⁾.

Hvad endelig de foreslaaede Straffe angaar, bibeholder Torp for det egentlige Dokumentfalsk (og det dermed ligestillede) den samme Tredeling, som findes i K. U., og gennemfører den i det væsentlige paa samme Maade, kun at T. U. under den groveste Klasse medtager »sidste Viljesbestemmelser«, og under den laveste Klasse foruden det Tilfælde, at Forfalskningen er af underordnet Betydning, nævner »at det, som derved søges opnaaet, er af underordnet Betydning«. Til Begrundelse af denne sidste Tilføjelse anfører Motiverne, at dette formentlig kun er en naturlig Konsekvens af den i K. U. udtrykte Tanke, »en Tydeliggørelse af denne«. Den sidste her fremhævede Bemærkning kan fuldt ud tiltrædes; naar K. U. nævner det Tilfælde, at Forfalskninger er af underordnet Betydning,

¹⁾ Jfr. herom Lassen l. c. pag. 110 ff.

sigtes derved sikkert netop til, at den er af underordnet Betydning, for i det, som derved søges opnaaet, er af underordnet Betydning. Saaledes som T. U. formulerer Bestemmelsen, kommer imidlertid Ordene »Forfalskningen er af underordnet Betydning« til at betyde noget ganske andet, thi hvis disse Ord ikke skal staa overflødige i Sammenhængen (paa den ene Side Dokumenter, der i sig selv er af underordnet Betydning, paa den anden Side Forfalskninger, der kun har et underordnet Formaal), saa maa de sigte til de Tilfælde, hvor den foretagne Forfalskning rent isoleret, objektivt betragtet er underordnet, der maa ved disse f. Eks. sigtes til Tilføjelse eller Ændring af et Komma, et Bogstav, et enkelt Tal o. l. Men saaledes bliver Bestemmelsen urimelig. Tilføjelsen eller Slettelsen af f. Eks. et Komma kan være afgørende for Forstaaelsen af et Dokuments Indhold¹⁾, og der er absolut ingen Grund til at behandle særligt mildt et Tilfælde, hvor en Person opnaar en saadan vidtrækkende Forskydning i et Dokuments Indhold ved en »i sig selv« ganske underordnet Ændring. Det rigtige vil da formentlig være at bibeholde de i T. U. tilføjede Ord, men til Gengæld lade det oprindelige uklare Udtryk fra K. U. udgaa.

De af T. U. foreslaaede Strafferammer er mildere end K. U.s, saaledes er den normale Straf Arbejdsfængsel til 4 Aar (K. U. 8 Maaneder til 8 Aar), Straffen for den groveste Klasse Arbejdsfængsel til 8 Aar (K. U. 8 Maaneder til 12 Aar), og Straffen for den laveste Klasse Bøde, simpelt Fængsel eller under særdeles skærpende Omstændigheder Arbejds-

¹⁾ Eksempelvis skal jeg fra min egen Praksis nævne et Tilfælde, hvor Omfanget af en Eneforhandlingsret vilde blive vidt forskelligt, efter som der paa et bestemt Sted i Kontrakten læstes et Komma eller ej. Den ene Part paastod, at det skyldtes en Skrivefejl, at dette Komma ikke fandtes, og havde han kunnet gennemføre denne Paastand, vilde han uden Tvivl have vundet Processen og dermed en meget betydelig Erstatning. Nu tabte han, fordi det ikke kunde anses for godtgjort, at der skulde have staaet et Komma det paagældende Sted.

fængsel i indtil 1 Aar (K. U. fastsætter her intet Maksimum for Arbejdsfængsel).

For de i T. U. § 161, 1. Stk. og i K. U. § 353, 1. Stk. nævnte Forhold foreslaar begge Udkast samme Straf (Bøde eller simpelt Fængsel i indtil 6 Maaneder), medens T. U. for de i § 161, 2. Stk. omhandlede Forhold foreslaar en strengere Straf end K. U. § 353, 2. Stk. (simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel som Normalstraf, medens K. U. som saadan har Bøde eller simpelt Fængsel), hvilket motiveres med det begrænsede Omraade, som T. U. § 161, 2. Stk. har i Forhold til K. U. § 353, 2. Stk.

Endnu skal om Strafferammerne kun bemærkes, at T. U. ikke har nogen Bestemmelse svarende til K. U. § 352¹⁾. Udeladelsen begrundes i Motiverne med, at Bestemmelsen er overflodig i Betragtning af de foreslaede Minima. Det kunde maaske snarere anføres, at Bestemmelsen efter sit Indhold er irrationel, da den lægger Vægten paa et objektivt Moment, der kun bør have ringe, om overhovedet nogen, Indflydelse paa Bedømmelsen af Handlingens Strafverdighed.

¹⁾ Straffen for Dokumentfalsk kan nedsættes med det halve, naar det falske Dokument er behæftet med saa øjensynlige Mangler, eller Forfalskningen saa kendelig, at det kun ved stor Uforsigtighed kan skuffe.